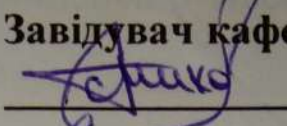

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту

Завідувач кафедри менеджменту

_____ А.М. Михайлов
« 9 » _____ 06 _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

2.1.13 Менеджмент і маркетинг

Спеціальність: 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

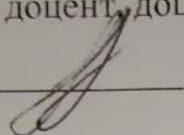
Освітня програма: Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Факультет: біолого-технологічний

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Менеджмент і маркетинг» для студентів за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

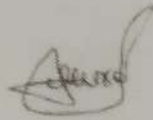
Розробник: к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту

Хромушина Л.А.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри менеджменту

Протокол від 12.06.2020 р. № 9

Завідувач кафедри

Михайлов А.М.

Погоджено:

Гарант освітньої програми

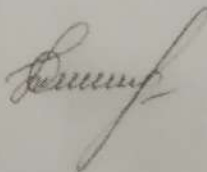
О.Г. Бордунова

Декан біолого-технологічного факультету

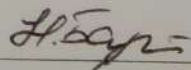
В.І. Опара

Декан факультету економіки і менеджменту

Н.І. Строченко

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації

 (_____)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 27.07 2020 р.

© СНАУ, 2020 рік

© Хромушина Л.А., 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	<i>Галузь знань:</i> 20 <i>Аграрні науки та продовольство</i>	<i>Нормативна</i>	
Модулів – 2		Рік підготовки: 2020-2021-й 2020-2021-й	
Змістових модулів - 4	<i>Спеціальність:</i> 204 <i>Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва</i>	Курс	
		4, 2 с.т.	5
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		8	9
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,7 самостійної роботи студента – 3,3	<i>Освітній ступінь:</i> <i>бакалавр</i>	Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні	
		16 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Вид контролю:	
		залік	залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання - 33/67 (30/60)

для заочної форми навчання - 11/89 (10/80)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування системи базових знань з менеджменту і маркетингу та здатності їх застосування у виробництві та переробці продукції тваринництва.

Завдання: засвоєння теоретико-методичних основ з менеджменту і маркетингу; набуття вмінь прийняття рішень на рівні менеджменту, організації маркетингової діяльності; формування комунікацій в менеджменті та маркетингу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: сутність, наукові принципи, види та функції менеджменту; основні комунікації в менеджменті; сутність соціальної відповідальності та ділової етики в менеджменті; сутність маркетингу та маркетингових досліджень; сутність та особливості маркетингових комунікацій.

вміти: застосовувати наукові принципи менеджменту у практичній діяльності; забезпечувати дієвість функцій менеджменту у процесі виробництва та переробки продукції тваринництва; налагоджувати, застосовувати комунікації в менеджменті; дотримуватися ділової етики та принципів соціальної відповідальності; використовувати маркетингову інформацію у процесі маркетингових досліджень; застосовувати комплекс маркетингових комунікацій.

3. Програма навчальної дисципліни

(Затверджено Вченою радою СНАУ, протокол № 6 від 26.12.2017 р.)

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи системи менеджменту організації.

Тема 1. Сутність, принципи та види менеджменту.

Сутність менеджменту. Менеджмент як наука, практика та мистецтво. Наукові принципи менеджменту. Рівні управління та прийняття управлінських рішень. Типи організаційних структур: лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізійна, матрична. Характеристика основних видів менеджменту. Групи менеджерів. Ділові якості менеджера.

Тема 2. Класифікація та загальна характеристика функцій у системі менеджменту.

Поняття і класифікація функцій менеджменту. Сутність і значення функції «планування». Сутність і значення функції «організація». Сутність і значення функції «мотивація». Сутність і значення функції «контроль». Специфічні функції менеджменту.

Змістовий модуль 2. Комунікації та соціальна відповідальність в менеджменті.

Тема 3. Комунікації в менеджменті.

Поняття і роль комунікації. Види і форми комунікації. Процес комунікації в менеджменті. Види і форми ділового спілкування. Техніка публічного виступу. Бар'єри на шляху поширення та сприйняття інформації.

Тема 4. Соціальна відповідальність та етика в менеджменті.

Поняття соціальної відповідальності та її форми. Напрямки соціальної відповідальності. Концепція заінтересованих сторін. Етика та діловий етикет в менеджменті. Організаційна культура як елемент ділового життя організації.

Змістовий модуль 3. Сутність маркетингу та маркетингові дослідження.

Тема 5. Сутність маркетингу та його сучасна концепція.

Сутність та основні поняття маркетингу. Взаємозв'язок основних понять маркетингу. Походження та еволюція концепції маркетингу. Принципи, функції та комплекс інструментів маркетингу. Види маркетингу.

Тема 6. Маркетингові дослідження.

Сутність та система маркетингових досліджень. Маркетингова інформація. Види маркетингових досліджень. Навколишнє бізнес-середовище та мікросередовище підприємства як об'єкти маркетингових досліджень. Маркетингові дослідження ринку та підприємства. Сегментація ринку. Позичування товару.

Змістовий модуль 4. Маркетингова політика та маркетингові комунікації.

Тема 7. Маркетингова політика та маркетингові комунікації.

Сутність маркетингової товарної та цінової політики. Життєвий цикл продукції. Конкурентоспроможність продукції: сутність та фактори, що її визначають. Сутність маркетингових комунікацій. Завдання маркетингових комунікацій. Комплекс маркетингових комунікацій: реклама, пропаганда, стимулювання збуту, персональний продаж, прямий маркетинг. Переваги та недоліки засобів впливу маркетингової комунікації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		лк	пз	лаб	інд	с.р.		лк	пз	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи системи менеджменту організації												
Тема 1. Поняття, сутність, принципи та види менеджменту	16	2	2			12	15	1	2			12
Тема 2. Класифікація та загальна характеристика функцій у системі менеджменту.	7	2	2			3	8	1				7

Разом за змістовим модулем 1	23	4	4			15	23	2	2			19
<i>Змістовий модуль 2. Комунікації та соціальна відповідальність в менеджменті</i>												
Тема 3. Комунікації в менеджменті.	14	2	2			10	14		2			12
Тема 4. Соціальна відповідальність і етика в менеджменті.	9	2	2			5	9					9
Разом за змістовим модулем 2	23	4	4			15	23		2			21
Модуль 2												
<i>Змістовий модуль 3. Сутність маркетингу та маркетингові дослідження</i>												
Тема 5. Сутність маркетингу та його сучасна концепція.	11	2	2			7	11					11
Тема 6. Маркетингові дослідження.	12	2	2			8	12					12
Разом за змістовим модулем 3	23	4	4			15	23					23
<i>Змістовий модуль 4. Маркетингова політика та маркетингові комунікації</i>												
Тема 7. Маркетингова політика та маркетингові комунікації.	21	2	4			15	21	2	2			17
Разом за змістовим модулем 4	21	2	4			15	21	2	2			17
Усього годин	90	14	16			60	90	4	6			80

5. Теми та план лекційних занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми та план	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність, принципи та види менеджменту. План. 1. Сутність менеджменту. 2. Наукові принципи менеджменту. 3. Рівні управління та прийняття управлінських рішень. 4. Типи організаційних структур: лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізійна, матрична.	2
2	Тема 2. Класифікація та загальна характеристика функцій у системі менеджменту. План. 1. Поняття і класифікація функцій менеджменту. 2. Сутність і значення функції «планування». 3. Сутність і значення функції «організація». 4. Сутність і значення функції «мотивація».	2

	5.Сутність і значення функції «контроль».	
3	Тема 3. Комунікації в менеджменті. План. 1. Поняття і роль комунікації. 2. Види і форми комунікації. 3. Процес комунікації в менеджменті. 4. Види і форми ділового спілкування.	2
4	Тема 4. Соціальна відповідальність та етика в менеджменті. План. 1. Поняття соціальної відповідальності та її форми. 2. Напрямки соціальної відповідальності. 3. Концепція заінтересованих сторін. 4. Етика та діловий етикет в менеджменті.	2
5	Тема 5.Сутність маркетингу та його сучасна концепція. План. 1. Сутність та основні поняття маркетингу. 2. Принципи, функції та комплекс інструментів маркетингу. 3. Види маркетингу.	2
6	Тема 6. Маркетингові дослідження. План. 1. Сутність та система маркетингових досліджень. 2. Навколишнє бізнес-середовище та мікросередовище підприємства як об'єкти маркетингових досліджень 3. Сегментація ринку. Позичіонування товару.	2
7	Тема 7. Маркетингова політика та маркетингові комунікації. План. 1. Сутність маркетингової товарної та цінової політики. 2. Сутність маркетингових комунікацій. 3. Комплекс маркетингових комунікацій: реклама, пропаганда, стимулювання збуту, персональний продаж, прямий маркетинг.	2
Разом		14

Теми та план лекційних занять
(заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми та план	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність, принципи, види та функції менеджменту. План. 1. Сутність менеджменту. 2. Рівні управління та прийняття управлінських рішень. 3. Типи організаційних структур: лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізіональна, матрична. 4. Поняття і класифікація функцій менеджменту	2
2	Тема 2. Маркетингова політика та маркетингові комунікації. План.	2

	1. Сутність маркетингової товарної та цінової політики. 2. Сутність маркетингових комунікацій. 3. Комплекс маркетингових комунікацій: реклама, пропаганда, стимулювання збуту, персональний продаж, прямий маркетинг.	
Разом		4

6. Теми практичних занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення ділових якостей особистості менеджера.	2
2	Розгляд практичних аспектів загальних та специфічних функцій менеджменту.	2
3	Оволодіння технікою публічного виступу та його підготовка.	2
4	Оцінка рівня організаційної культури організації	2
5	З'ясування особливостей застосування інструментів маркетингу у практичній діяльності підприємств	2
6	Аналіз бізнес-середовища організації.	2
7	Розгляд особливостей життєвого циклу продукції. Оцінка конкурентоспроможності продукції.	2
8	З'ясування особливостей функціонування маркетингових комунікацій.	2
Разом		16

Теми практичних занять (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення ділових якостей особистості менеджера.	2
2	Оволодіння технікою публічного виступу та його підготовка.	2
3	З'ясування особливостей функціонування маркетингових комунікацій.	2
Разом		6

7. Самостійна робота (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми та перелік питань	Кількість годин
1	Поняття, сутність, принципи та види менеджменту. Менеджмент як наука, практика та мистецтво. Характеристика основних видів менеджменту. Групи менеджерів. Ділові якості менеджера.	12
2	Класифікація та загальна характеристика функцій у системі менеджменту. Специфічні функції менеджменту.	3
3	Комунікації в менеджменті. Техніка публічного виступу. Бар'єри на шляху поширення та сприйняття інформації.	10

4	Соціальна відповідальність і етика в менеджменті. Організаційна культура як елемент ділового життя організації.	5
5	Сутність маркетингу та його сучасна концепція. Взаємозв'язок основних понять маркетингу. Походження та еволюція концепції маркетингу.	7
6	Маркетингові дослідження. Маркетингова інформація. Види маркетингових досліджень. Маркетингові дослідження ринку та підприємства.	8
7	Маркетингова політика та маркетингові комунікації. Життєвий цикл товару. Конкурентоспроможність продукції: сутність та фактори, що її визначають. Завдання маркетингових комунікацій. Переваги та недоліки засобів впливу маркетингової комунікації.	15
Разом		60

Самостійна робота
(заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми та перелік питань	Кількість годин
1	Поняття, сутність, принципи та види менеджменту. Менеджмент як наука, практика та мистецтво. Характеристика основних видів менеджменту. Групи менеджерів. Ділові якості менеджера.	12
2	Класифікація та загальна характеристика функцій у системі менеджменту. Сутність і значення функції «планування». Сутність і значення функції «організація». Сутність і значення функції «мотивація». Сутність і значення функції «контроль». Специфічні функції менеджменту.	7
3	Комунікації в менеджменті. Поняття і роль комунікації. Види і форми комунікації. Процес комунікації в менеджменті. Види і форми ділового спілкування. Техніка публічного виступу. Бар'єри на шляху поширення та сприйняття інформації.	12
4	Соціальна відповідальність і етика в менеджменті. Поняття соціальної відповідальності та її форми. Напрямки соціальної відповідальності. Концепція заінтересованих сторін. Етика та діловий етикет в менеджменті. Організаційна культура як елемент ділового життя організації.	9
5	Сутність маркетингу та його сучасна концепція. Сутність та основні поняття маркетингу. Взаємозв'язок основних понять маркетингу. Походження та еволюція концепції маркетингу. Принципи, функції та комплекс інструментів маркетингу. Види маркетингу.	11
6	Маркетингові дослідження. Сутність та система маркетингових досліджень. Маркетингова інформація. Види маркетингових досліджень. Навколишнє бізнес-середовище та мікросередовище підприємства як об'єкти маркетингових досліджень. Маркетингові дослідження ринку та	12

	підприємства. Сегментація ринку. Позиціонування товару.	
7	Маркетингова політика та маркетингові комунікації. Життєвий цикл товару. Конкурентоспроможність продукції: сутність та фактори, що її визначають. Завдання маркетингових комунікацій. Переваги та недоліки засобів впливу маркетингової комунікації.	17
Разом		80

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. **Словесні:** розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, робота з книгою (читання, переказ, виписування, конспектування, виготовлення таблиць, опорних конспектів тощо).

1.2. **Наочні:** демонстрація, ілюстрація, спостереження.

1.3. **Практичні:** практична робота, вправа.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

2.1. **Аналітичний** (розклад цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак).

2.2. **Методи синтезу** (з'єднання виділених аналізом елементів чи властивостей предмета, явища в одне ціле).

2.3. **Індуктивний метод** (вивчення предметів чи явищ від одиничного до загального).

2.4. **Дедуктивний метод** (вивчення предметів чи явищ від загального до одиничного).

2.5. **Традуктивний метод** (висновки від загального до загального, від часткового до часткового, від одиничного до одиничного).

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

3.1. **Проблемний** (проблемно-інформаційний)

3.2. **Частково-пошуковий** (евристичний)

3.3. **Дослідницький**

3.4. **Репродуктивний** (можливість застосування вивченого на практиці).

3.5. **Пояснювально-демонстративний.**

4. Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, самооцінка знань, використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

5. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій, технологій візуалізації даних (презентації, навч. відео); використання сервісів «Quizizz», «Kahoot», «Padlet»; співробітництво студентів (кооперація).

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС.

2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (для денної форми навчання: проміжна атестація).

3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:

- рівень знань, продемонстрований на практичних заняттях;

- активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;

- експрес-контроль під час аудиторних занять;

- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
- підготовка доповідей;
- результати тестування;
- письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

10. Розподіл балів, які отримують студенти (денна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота							СРС	Разом за модулі та СРС	Атестація	Сума
Змістовий модуль 1 - 20 балів		Змістовий модуль 2 – 20балів		Змістовий модуль 3 – 20 балів		Змістовий модуль 4 - 10 балів				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	15	85 (70+15)	15	100
10	10	10	10	10	10	10				

Розподіл балів, які отримують студенти (заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота							СРС	Разом за модулі та СРС	Сума
Змістовий модуль 1 - 20 балів		Змістовий модуль 2 – 20 балів		Змістовий модуль 3 – 20 балів		Змістовий модуль 4 - 10 балів			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	30	100 (70+30)	100
10	10	10	10	10	10	10			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (залік)
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
69-74	D	
60-68	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичні матеріали на основі платформи Moodle. URL: <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1635>.

2. Менеджмент і маркетинг. Методичні вказівки із самостійної для студентів 4 курсу напрямів підготовки 6.100202 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» та 6.090102 «Технологія

виробництва і переробки продукції тваринництва» денної та заочної форми навчання. Суми, СНАУ, 2013.

3. Менеджмент і маркетинг («Менеджмент і маркетинг у рибництві». «Маркетинг і менеджмент у захисті рослин»). Навчальний посібник щодо самостійного вивчення теми «Маркетингова політика комунікацій. Комплекс маркетингових комунікацій» для студентів 4 курсу напрямів підготовки 6.090102 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва», 6.090201 «Рибальство» та 5 курсу спеціальності 8.09010501 «Захист рослин» / Т.І. Драбчук. Суми, 2014 р. 94 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Кожушко Л.Ф., Кузнецова Т.О., Судук О.Ю. Основи менеджменту і маркетингу: навч. посібн. Рівне: НУВГП, 2016. 291 с.

2. Шкільняк М.М, Овсянюк-Бердадіна О.Ф., Крисько Ж.Л., Демків І.О. Менеджмент: навч. посібн. Тернопіль: Крок, 2017 р. 252 с.

3. Назарчук Т.В., Косіюк О.М. Менеджмент організацій: навч. посібн. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 560 с.

4. Палеха Ю.І., Мошек Г.І. Основи менеджменту теорія і практика: навч. посібн. Київ: Ліра-К. 2018. 528 с.

5. Петруня Ю.Є., Петруня В.Ю. Маркетинг: навч. посібн. 3-тє вид., переробл. і доповн. Дніпропетровськ: Університет митної справи та фінансів, 2016. 362 с.

6. Балацький Є.О., Бондаренко А.Ф. Маркетинг: навч. посібн. Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. 397 с.

7. Жегус О. В., Парцирна Т.М. Маркетингові дослідження : навчальний посібник. Харків : ФОП Іванченко І.С., 2016. 237 с.

8. Маркетинг: навч. посібн. / За заг.ред. проф. Старостіної А.О. Київ.:«НВП «Інтерсервіс», 2018. 216 с.

Додаткова

1. Свидрук І.І. Концептуально-методологічні основи розвитку креативного менеджменту національного господарства України: монографія. Львів: Растр-7, 2018. 450 с.

2. Бутко М.П. Виробничий менеджмент: підручник. Київ: ЦУЛ, 2015. 400 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Асоціація маркетингу в Україні. URL: <http://www.uam.in.ua>

2. Інформаційний сайт з маркетингової практики. URL: <http://www.management.com.ua>

3. Інтернет-портал для управлінців Management.com.ua. URL: <http://www.management.com.ua/about.php>